

Rewilding w Polsce

Łowiectwo

the
Lifescape
project

**Rewilding
Europe**

*Orzeł bielik (*Haliaeetus albicilla*) polujący, Zalew Szczeciński.
Staffan Widstrand / Rewilding Europe*

Główne zagadnienia

- Sposób organizacji danego obszaru do celów łowieckich
- Sposób prowadzenia gospodarki łowieckiej w Polsce
- Sposoby zapobiegania polowaniom na terenach prywatnych

Najważniejsze wnioski

- 1 Łowiectwo w Polsce podlega wyłącznej regulacji państwowej, a na szczeblu lokalnym nadzór sprawują zarządy województw. Zarządzaniem działalnością łowiecką zajmuje się Polski Związek Łowiecki.
- 2 Właściciel gruntu może wystąpić o ustanowienie zakazu polowania na swoim terenie, jednak procedura ta podlega ograniczeniom prawnym.
- 3 Osoba zarządzająca nieruchomością może wyrazić sprzeciw jedynie wobec planowanego polowania zbiorowego na tej nieruchomości, przy czym sprzeciw ten musi być odpowiednio uzasadniony.
- 4 Możliwe jest tworzenie ostoj zwierzyny, czyli obszarów o warunkach sprzyjających ochronie i zachowaniu zagrożonych lub rzadkich gatunków zwierząt łownych. Na terenie ostoj obowiązuje zakaz polowania.
- 5 Zarządzanie obwodami łowieckimi wiąże się z odpowiedzialnością. Zaleca się regularne przeprowadzanie ocen ryzyka oraz podejmowanie działań zmierzających do jego minimalizacji. Wskazane jest także posiadanie kompleksowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej.

Spis treści

1. Ogólne ramy prawne regulujące kwestię polowań w Polsce	2
2. Sposób organizacji obwodu łowieckiego	2
2.1. Obwody łowieckie	2
2.2. Sposób tworzenia obwodów łowieckich	2
2.3. Ograniczenia dotyczące lokalizacji obwodów łowieckich	3
2.4. Sposób działania obwodów łowieckich	3
2.5. Czy można sprzeciwić się utworzeniu obwodu łowieckiego?	3
2.6. Inne działania, które można podjąć, jeśli teren prywatny wchodzi w skład obwodu łowieckiego	4
3. Zapobieganie polowaniom na terenach prywatnych	5
3.1. Oświadczenie o zakazie wykonywania polowania na nieruchomości	5
3.2. Zgłoszenie sprzeciwu wobec polowania zbiorowego	5
4. Sposób tworzenia ostoi zwierzyny	7
4.1. Działania konieczne do utworzenia ostoi zwierzyny	7
4.2. Na jak długi czas można utworzyć ostoję zwierzyny?	7
5. Odpowiedzialność prawna w kontekście polowań	9
5.1. Odpowiedzialność cywilna	9
5.2. Odpowiedzialność karna	9

1. Ogólne ramy prawne regulujące kwestię polowań w Polsce

W Polsce łowiectwo jest działalnością regulowaną na szczeblu państwowym, a jej podstawę prawną stanowi ustawa Prawo łowieckie¹. Niniejsze opracowanie przedstawia informacje dotyczące przepisów łowieckich oraz ich zastosowania w ochronie przyrody i promowaniu zasad rewildingu. W skrócie za

gospodarkę łowiecką odpowiada Polski Związek Łowiecki, realizując ją w obwodach łowieckich za pośrednictwem dzierżawców lub zarządców. Polowania odbywają się zgodnie z zasadami określonymi w rocznych i wieloletnich planach łowieckich oraz hodowlanych².

2. Sposób organizacji obwodu łowieckiego

2.1. Obwody łowieckie

Terytorium Polski, obejmujące zarówno grunty prywatne, jak i należące do Skarbu Państwa, jest podzielone na obwody łowieckie³ według różnorodności biologicznej, ukształtowania terenu oraz innych czynników, które mogą wpływać na zarządzanie polowaniami. Podział ten ma na celu stworzenie odrębnych jednostek, które mogą być niezależnie zarządzane.

Obwód łowiecki definiowany jest jako obszar gruntów o ciągłej powierzchni 3 000 ha, co oznacza, że nie może on składać się z oddzielnych połączy gruntu, które ze sobą nie sąsiadują. Za zgodą ministra właściwego do spraw środowiska w szczególnych przypadkach mogą być tworzone obwody łowieckie o mniejszej powierzchni⁴.

2.2. Sposób tworzenia obwodów łowieckich

Obwody łowieckie są tworzone uchwałą zarządu województwa z uwzględnieniem: (1) potrzeby ochrony, zachowania i rozwoju preferowanych gatunków

zwierząt; (2) unikania podziału zbiorników wodnych; oraz (3) wyznaczania granic obwodów w oparciu o naturalne lub wyraźne granice.

Projekt uchwały przygotowuje marszałek województwa we współpracy ze specjalną komisją, w skład której wchodzi przedstawiciele Państwowej Agencji Leśnej, Polskiego Związku Łowieckiego oraz lokalnych stowarzyszeń rolniczych, które również wydają opinie dotyczące projektu uchwały. Każdy projekt uchwały w sprawie ustanowienia obwodu łowieckiego musi być udostępniony na oficjalnej stronie internetowej urzędu marszałkowskiego przez co najmniej 21 dni. W tym czasie osoby fizyczne oraz podmioty mają prawo zgłaszać uwagi i pytania do projektu, które marszałek jest zobowiązany rozpatrzyć. Nie jest jednak jasno określone, w jakim stopniu zgłoszone uwagi mogą wpłynąć na ostateczną treść uchwały.

Każdy obwód łowiecki jest wyraźnie oznaczony, a jego granice można sprawdzić na mapach publikowanych na stronach internetowych poszczególnych okręgowych związków łowieckich⁵.

2.3. Ograniczenia dotyczące lokalizacji obwodów łowieckich

Nie jest możliwe tworzenie obwodów łowieckich na niektórych obszarach chronionych, takich jak:⁶

- parki narodowe i rezerваты przyrody (z wyjątkiem rezerwatów lub ich części, w których nie zabroniono wykonywania polowania);
- tereny w granicach administracyjnych miast (jeżeli jednak granice te obejmują większe obszary leśne lub rolne, z obszarów tych może być utworzony obwód łowiecki lub mogą być one włączone do innych obwodów łowieckich);
- tereny zajęte przez miejscowości niezaliczane do miast, w granicach obejmujących zabudowania mieszkalne i gospodarcze z podwórzami, placami i ulicami oraz drogami wewnątrz tych miejscowości;
- tereny przeznaczone na cele społeczne, kultu religijnego, przemysłowe, handlowe, składowe, transportowe i inne cele gospodarcze oraz obiekty o charakterze zabytkowym i specjalnym, w granicach ich ogrodzeń.

2.4. Sposób działania obwodów łowieckich

Obwody łowieckie są wydierżawiane kołom łowieckim działającym w ramach Polskiego Związku Łowieckiego (i nie mogą być wydierżawiane podmiotom prywatnym ani osobom fizycznym)⁷. W przypadku

braku zainteresowania dzierżawą obwodu łowieckiego przez koło łowieckie, obwód ten jest wydierżawiany przez Polski Związek Łowiecki. Koła łowieckie (składające się z co najmniej 10 osób fizycznych będących członkami Polskiego Związku Łowieckiego⁸) mają za zadanie przede wszystkim realizację celów i zadań łowieckich Polskiego Związku Łowieckiego⁹.

Obwody łowieckie są wydierżawiane na podstawie umów zawieranych na okres 10 lat przez starostę (w przypadku terenów otwartych) lub przez dyrektora regionalnej dyrekcji Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe (w przypadku terenów leśnych)¹⁰.

Minister właściwy do spraw środowiska po zasięgnięciu opinii Polskiego Związku Łowieckiego może także w drodze decyzji wyłączyć obwody łowieckie z wydierżawiania i przekazać je na czas nie krótszy niż 10 lat w zarząd z przeznaczeniem na ośrodki hodowli zwierzyny łownej, w których – oprócz polowania – realizowane są cele związane w szczególności z¹¹:

- prowadzeniem badań naukowych;
- odtwarzaniem populacji zanikających gatunków zwierząt dziko żyjących;
- hodowlą rodzimych gatunków zwierząt łownych w celu zasiedlania łowisk; oraz
- hodowlą zwierząt łownych szczególnie pożytecznych w biocenozach leśnych.

2.5. Czy można sprzeciwić się utworzeniu obwodu łowieckiego?

Nie. Nawet jeśli osoba fizyczna jest właścicielem¹² gruntu znajdującego się w granicach proponowanego obwodu łowieckiego, **nie może ona sprzeciwić się utworzeniu obwodu łowieckiego**. Osoba fizyczna będąca właścicielem nieruchomości znajdującej się w proponowanym obwodzie łowieckim może jednak zgłosić uwagi do projektu w trakcie konsultacji społecznych i zażądać wyłączenia swojej nieruchomości z obwodu¹³. Szczegółowe informacje dotyczące sposobu zgłaszania uwag do projektu i terminu ich składania są publikowane wraz z projektem.

Do zgłaszanych uwag należy dołączyć uzasadnienie wnioskowanego wyłączenia nieruchomości z obwodu łowieckiego. W uzasadnieniu można przykładowo wskazać, że prowadzenie polowania będzie utrudniać lub zakłócać działalność prowadzoną na danym terenie. Dotyczy to szczególnie sytuacji, w których na terenie hodowane są zwierzęta wrażliwe na hałas, a prowadzone polowanie wpłynęłoby negatywnie na ich dobrostan.

2.6. Inne działania, które można podjąć, jeśli teren prywatny wchodzi w skład obwodu łowieckiego

Właściciel może domagać się od wojewody odszkodowania za rzeczywistą szkodę spowodowaną ograniczeniami w korzystaniu ze swojego terenu wynikającymi z objęcia go obwodem łowieckim. W praktyce jednak udowodnienie takiej szkody może okazać się trudne.

Ponadto właściciel nieruchomości wchodzącej w skład obwodu łowieckiego (będący osobą fizyczną) ma prawo złożyć do właściwego miejscowo starosty pisemne oświadczenie o zakazie wykonywania polowania na swoim terenie (szczegółowe informacje na ten temat przedstawiono poniżej).

Drzewa olszy czarnej (*Alnus glutinosa*) na brzegach dawnego miejsca eksploatacji torfu w pobliżu miejscowości Święta na Pomorzu Zachodnim.
Florian Möllers / Rewilding Europe

3. Zapobieganie polowaniom na terenach prywatnych

Jeżeli teren prywatny znajduje się w obrębie obwodu łowieckiego, jego właściciel ma do dyspozycji środki, które może podjąć w celu zakazania prowadzenia polowań na tym obszarze. Szczegóły tych działań omówiono poniżej.

3.1. Oświadczenie o zakazie wykonywania polowania na nieruchomości

Właściciel lub użytkownik wieczysty nieruchomości wchodzącej w skład obwodu łowieckiego jest uprawniony do złożenia pisemnego oświadczenia o zakazie wykonywania polowania na tej nieruchomości¹⁴. Należy podkreślić, że oświadczenie to musi zostać przyjęte przez właściwy organ, ponieważ stanowi środek ochrony konstytucyjnego prawa własności i w związku z tym nie może zostać odrzucone.

Należy pamiętać, że możliwość złożenia takiego oświadczenia przysługuje wyłącznie właścicielom nieruchomości będącym osobami fizycznymi. Opcja ta nie jest dostępna dla osób prawnych będących właścicielami gruntów.

Procedura składania oświadczenia o zakazie wykonywania polowania na nieruchomości

Oświadczenie o zakazie wykonywania polowania na nieruchomości lub cofnięcie oświadczenia o zakazie wykonywania polowania składa się przed starostą, który jest zobowiązany do nieodpłatnego potwierdzenia przyjęcia lub cofnięcia takiego oświadczenia¹⁵. W przypadku, gdy starosta nie jest

organem właściwym do wydzierżawienia danego obwodu łowieckiego lub obwód ten został wyłączony z dzierżawy, ma on obowiązek niezwłocznie powiadomić właściwy organ odpowiedzialny za dzierżawę obwodu łowieckiego lub ministra właściwego do spraw środowiska o złożeniu lub cofnięciu oświadczenia o zakazie wykonywania polowania. Jeżeli obwód łowiecki znajduje się na terenie otwartym, organem właściwym do jego dzierżawienia jest marszałek województwa. Natomiast w przypadku, gdy obwód łowiecki obejmuje teren leśny, odpowiedzialnym organem jest dyrektor regionalnej dykcji Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe¹⁶.

Oświadczenie jest skuteczne:¹⁷

- od dnia następującego po dniu jego złożenia – w przypadku, gdy starosta jest organem właściwym do wydzierżawienia danego obwodu łowieckiego;
- od dnia następującego po dniu zawiadomienia organu właściwego do wydzierżawienia danego obwodu łowieckiego – w przypadku, gdy starosta nie jest organem właściwym do wydzierżawienia danego obwodu łowieckiego; lub
- od dnia następującego po dniu zawiadomienia ministra właściwego do spraw środowiska – w przypadkach, gdy dany obwód łowiecki jest zarządzany jako ośrodek hodowli zwierzyny łownej (zob. podpunkt 2.3 powyżej).

Czy zakaz ten jest związany z nieruchomością?

Nie. Zakaz wykonywania polowania na danej nieruchomości jest prawem osobistym właściciela albo

użytkownika wieczystego nieruchomości, który złożył oświadczenie, i wygasa najpóźniej z chwilą jego śmierci lub zmiany właściciela gruntu na skutek innych okoliczności (takich jak sprzedaż, darowizna itp.), o ile nie został wcześniej odwołany.

Oznacza to, że nowy właściciel nieruchomości, który chce utrzymać zakaz wykonywania polowania w mocy, jest zobowiązany do złożenia nowego oświadczenia, również w przypadku dziedziczenia gruntu.

Czy zakaz wykonywania polowania może zostać cofnięty?

Tak. Zakaz wykonywania polowania może zostać cofnięty poprzez złożenie pisemnego oświadczenia o odwołaniu zakazu do tego samego organu, przed którym pierwotnie złożono oświadczenie o zakazie wykonywania polowania¹⁸. Cofnięcie zakazu jest możliwe nie wcześniej niż po zakończeniu łowieckiego roku gospodarczego¹⁹, w którym zostało złożone oświadczenie o zakazie wykonywania polowania.

3.2. Zgłoszenie sprzeciwu wobec polowania zbiorowego

Jeżeli osobie fizycznej przysługuje prawo do gruntu w formie dzierżawy lub zarządu i nie jest możliwe skłonienie właściciela nieruchomości do złożenia wniosku o ustanowienie zakazu wykonywania polowania, jedynym środkiem prawnym umożliwiającym zapobieżenie polowaniu na tym gruncie jest wniesienie sprzeciwu wobec planowanego polowania zbiorowego obejmującego dany grunt,

niezależnie od tego, czy jest on wykorzystywany jako teren łowiecki, czy jako obszar niewchodzący w skład obwodów łowieckich²⁰. Należy podkreślić, że właściciele gruntów również mają prawo złożyć sprzeciw wobec organizacji takiego polowania.

Czy sprzeciw w każdym przypadku jest skuteczny?

Nie. Rozwiązanie to dotyczy wyłącznie możliwości powstrzymania organizacji polowań **zbiorowych** na nieruchomości. Oznacza to, że indywidualni myśliwi mogą prowadzić polowania oraz przechodzić przez dany teren, jeżeli znajduje się on w obwodzie łowieckim, a właściciel lub zarządca ma ograniczone możliwości zapobieżenia temu (chyba że złożono oświadczenie o zakazie wykonywania polowania, jak opisano w pkt. 3.1 powyżej).

Sprzeciw wobec polowania zbiorowego będzie skuteczny jedynie w przypadku, gdy właściwe organy uznają, że organizacja polowania na danym terenie stanowi zagrożenie dla bezpieczeństwa lub życia ludzi w tym obszarze. W związku z tym zakres zastosowania tego środka jest bardzo ograniczony.

Jeśli potencjalny dzierżawca lub zarządca terenu w obwodzie łowieckim chce zapobiec prowadzeniu polowań na danym gruncie, zaleca się, aby podczas negocjacji dotyczących uzyskania tytułu prawnego do nieruchomości dążył do złożenia przez właściciela oświadczenia o zakazie wykonywania polowań na tym terenie. Jest to możliwe, o ile właściciel jest osobą fizyczną, a nie osobą prawną, taką jak spółka.

Jak zgłosić sprzeciw?

Aby zgłosić sprzeciw wobec planowanego polowania zbiorowego należy go odpowiednio uzasadnić i złożyć do właściwego organu nie później niż 3 dni przed planowaną datą polowania zbiorowego. Każdorazowo, gdy planowane jest polowanie zbiorowe, wymagane jest ponowne zgłoszenie sprzeciwu.

Sprzeciw powinien jasno określać zagrożenia dla bezpieczeństwa lub życia osób przebywających na danym terenie, np. obecność osób, które mogą zostać narażone na obrażenia podczas polowania. W przypadku braku takiego uzasadnienia sprzeciw może nie zostać uwzględniony.

W treści sprzeciwu należy dokładnie określić adres nieruchomości. Jeżeli nie jest możliwe podanie adresu, należy wskazać numer działki ewidencyjnej oraz obręb, na którym położona jest nieruchomość.

Jak rozpatrywany jest sprzeciw po jego zgłoszeniu?

Po zgłoszeniu sprzeciwu właściwy organ niezwłocznie przekazuje go dzierżawcy lub zarządcy obwodu łowieckiego. Sprzeciw może zostać uwzględniony, jeżeli planowane polowanie zbiorowe rzeczywiście zagraża bezpieczeństwu lub życiu osób przebywających na obszarze wskazanym w sprzeciwie.

Jakie są konsekwencje wniesienia sprzeciwu?

W przypadku uwzględnienia sprzeciwu wobec polowania zbiorowego dzierżawca lub zarządca obwodu łowieckiego zobowiązany jest do oznakowania strefy wyłączanej tablicami ostrzegawczymi przed

planowanym terminem rozpoczęcia polowania zbiorowego.

W przypadku nieuwzględnienia sprzeciwu niewiele można zrobić. Przyjmuje się, że mechanizmy zapobiegania polowaniom na gruntach (takie jak sprzeciw wobec utworzenia obwodów łowieckich, oświadczenie o zakazie polowań, sprzeciw wobec polowań zbiorowych) zostały uznane za wystarczające do ochrony własności, a dodatkowa ochrona nie została uznana przez władze za konieczną. Odpowiedni stopień szczegółowości oraz należyte uzasadnienie są zatem kluczowymi czynnikami przy zgłaszaniu sprzeciwów.

Czarnożyłka biała (*Aporia crataegi*),
Altwarper Dune - Altwarper Binnendünen.
Solvin Zankl / Rewilding Europe

4. Sposób tworzenia ostoi zwierzyny

Ostoja zwierzyny to forma ochrony, która może być ustanowiona na obszarze o dogodnych warunkach dla bytowania **zagrożonych lub rzadkich gatunków zwierząt łownych**. Na terenach oznaczonych jako ostoje zwierzyny polowanie jest zabronione, co w praktyce oznacza zakaz wstępu na te obszary.

Ostoje zwierzyny pełnią istotną rolę w ochronie i zachowaniu różnorodności populacji zwierząt łownych oraz w ochronie i kształtowaniu środowiska przyrodniczego, co przyczynia się do poprawy warunków bytowania gatunków zagrożonych²¹. Cele te są zgodne z zasadami rewildingu, które obejmują przywracanie ekosystemów poprzez korygowanie łańcuchów troficznych oraz promowanie naturalnych procesów ekologicznych.

4.1. Działania konieczne do utworzenia ostoi zwierzyny

Ostoje zwierzyny powołuje Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska.²²

Choć nie jest to wymóg prawny, decyzje dotyczące ustanawiania ostoi zwierzyny często zapadają po konsultacjach z dzierżawcami i zarządcami obwodów łowieckich (zazwyczaj reprezentującymi koła

łowieckie). Wynika to z faktu, że zainteresowane strony mają prawo do wyznaczania obszarów, na których polowanie jest zabronione, ponieważ zostały one uznane za ostoje zwierzyny²³. Wymaga to uzyskania zgody właściciela lub zarządcy terenu, jeśli właściciel jest nieznany.

Oznakowanie obszaru oraz wyposażenie ostoi w udogodnienia dla zwierząt, takie jak stacje dokarmiania czy wiaty, należą do obowiązków dzierżawców i zarządców obwodów łowieckich, którzy ponoszą pełne koszty realizacji tych działań. Wszelkie tego rodzaju działania mogą być podejmowane wyłącznie za zgodą właściciela nieruchomości.

4.2. Na jak długi czas można utworzyć ostoję zwierzyny?

Ustawa nie określa dokładnego okresu, na jaki może zostać utworzona ostoja zwierzyny. W związku z tym środki ochronne związane z ustanowieniem ostoi mogą być stosowane jedynie przez okres, w którym na danym obszarze będą istniały dogodne warunki dla bytowania zagrożonych lub rzadkich gatunków zwierząt łownych (na przykład w czasie ich gromadzenia się w okresie godów).

Przykład

Właściciel A posiada nieruchomość objętą obwodem łowieckim i nie chce, żeby na jego terenie odbywały się polowania.

(1) Czy właściciel może wyłączyć swoją nieruchomość z obwodu łowieckiego? Jeśli tak, co się z tym wiąże?

Tak, Właściciel A ma możliwość ustanowienia zakazu wykonywania polowania na swojej nieruchomości, składając stosowne pisemne oświadczenie do właściwego starosty (zob. [podpunkt 3.1](#)).

Warto jednak podkreślić, że z tego uprawnienia mogą skorzystać wyłącznie osoby fizyczne, którym ustawodawca przyznał to prawo jako prerogatywę osobistą i dożywotnią. Z kolei osoby prawne, zgodnie z przepisami, nie są objęte zakresem tej regulacji.

(2) Czy właściciele mogą skorzystać z innych mechanizmów, aby ograniczyć polowania na swoim terenie? Przykładowo, czy mają możliwość ubiegania się o objęcie ich gruntów formą ochrony przyrody lub wyznaczenie ich jako ostoji przyrody? Czy takie działanie skutkowałoby wprowadzeniem zakazu polowań na tych terenach?

Przepisy prawa nie przewidują mechanizmów, które umożliwiłyby osobom fizycznym nadanie posiadanym przez nich gruntom statusu chronionego. Niemniej właściciele nieruchomości mogą wystąpić z wnioskiem o wydanie stosownej decyzji przez właściwe organy administracyjne. Zgodnie z przepisami ostoje zwierzyny mogą być ustanawiane w drodze decyzji Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska pod warunkiem spełnienia określonych wymogów prawnych (zob. [pkt 4](#) powyżej).

W przypadku, gdy na terenie Właściciela A panują warunki sprzyjające ochronie i promowaniu zdrowych populacji gatunków zwierząt łownych, właściciel może zwrócić się do odpowiedniego organu z sugestią utworzenia ostoji zwierzyny. W sytuacji, gdy wniosek zostanie rozpatrzony pozytywnie, na obszarze wyznaczonym jako ostoja zwierzyny obowiązywać będzie zakaz polowania, a wstęp na ten teren będzie zabroniony.

(3) Czy właściciele mogą po prostu pozostawić swoje nieruchomości w granicach obwodu łowieckiego, nie prowadząc na nich polowań? Jakiego ryzyka wiąże się z takim rozwiązaniem? Czy osoby trzecie będą mogły mimo wszystko prowadzić polowania na tych terenach?

Właściciele gruntów wchodzących w skład obwodu łowieckiego sami nie mają obowiązku prowadzenia polowań, a obwody łowieckie mogą być ustanawiane na takich gruntach niezależnie od tego, czy ich właściciele posiadają uprawnienia łowieckie.

Jeżeli właściciele tych gruntów nie posiadają pozwolenia na polowanie, sami nie mogą wykonywać polowań na swoich terenach²⁴.

Nawet jeśli właściciele gruntów wchodzących w skład danego obwodu łowieckiego nie posiadają pozwolenia na polowanie, osoby trzecie mogą prowadzić polowania na ich gruntach, pod warunkiem, że grunty te znajdują się w obwodzie łowieckim i nie zostały wyłączone z polowania, jak omówiono w niniejszym opracowaniu (np. nie złożono oświadczenia o zakazie wykonywania polowania).

(4) Niezależnie od przyjętych rozwiązań, czy istnieje sposób, aby powstrzymać myśliwych przed wkraczaniem na teren prywatny właściciela – czy to w celu prowadzenia polowania, czy przechodzenia przez ten teren?

Oprócz możliwości złożenia przez Właściciela A wniosku o wydanie oświadczenia o zakazie wykonywania polowania (zob. [pkt \(1\)](#) powyżej oraz [pkt 3.1](#)), właściciel ten może również podjąć próbę powstrzymania polowania zbiorowego (w tym działań myśliwych przechodzących przez jego teren lub aktywnie na nim polujących) poprzez wniesienie sprzeciwu wobec takiego polowania ([zob. pkt 3.2](#) powyżej). Należy jednak pamiętać, że o ile nie zostanie stwierdzone zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi sprzeciw ten może zostać odrzucony przez właściwy organ.

(5) Należy również rozważyć, czy stanowisko byłoby odmienne, gdyby Właściciel A jedynie dzierżawił nieruchomość od jej prawnego właściciela na podstawie umowy dzierżawy zawartej na okres 50 lat.

W takim przypadku jedynym środkiem prawnym, jakim dysponuje osoba dzierżawiąca grunt wchodzący w skład obwodu łowieckiego jest wniesienie sprzeciwu wobec każdego polowania zbiorowego prowadzonego na terenie dzierżawionej nieruchomości. O ile nie wydano zakazu polowania (o który właściciel nieruchomości musiałby uprzednio zawniekskować), dzierżawca nie ma możliwości prawnej, aby powstrzymać indywidualnych myśliwych przed polowaniem lub przechodzeniem przez teren nieruchomości.

5. Odpowiedzialność prawna w kontekście polowań

5.1. Odpowiedzialność cywilna

Właściciele oraz posiadacze gruntów rolnych i leśnych powinni współpracować z dzierżawcami i zarządcami obwodów łowieckich w zakresie ochrony gruntów przed szkodami powstałymi w wyniku polowań²⁵. Choć ustawa nie precyzuje szczegółowych form tej współpracy, może ona obejmować takie działania, jak dostarczanie dodatkowego pożywienia dla zwierzyny lub współpraca przy budowie obiektów łowieckich (np. ogrodzeń). Oczekuje się co najmniej, aby właściciele i posiadacze gruntów nie utrudniali dzierżawcom i zarządcom wykonywania ich obowiązków.

Dzierżawca lub zarządca obwodu łowieckiego jest obowiązany do zrekompensowania szkód wyrządzonych: (i) w uprawach i płodach rolnych przez dziki, łosie, jelenie, daniela i sarny, oraz (ii) przy wykonywaniu polowania²⁶. Obowiązek ten istnieje w każdym czasie niezależnie od tego, czy w momencie wyrządzenia szkody wykonywane było polowanie.

Odszkodowanie z tytułu szkody wyrządzonej w wyniku polowania nie przysługuje:²⁷

- za szkody powstałe na nieruchomościach, w odniesieniu do których właściciel albo użytkownik wieczysty złożył **oświadczenie o zakazie wykonywania polowania** (o którym mowa w pkt 3.1 powyżej);
- jeśli szkoda powstała na gruncie stanowiącym własność Skarbu Państwa wydzierżawionym osobie fizycznej;
- posiadaczom uszkodzonych upraw lub płodów rolnych, którzy nie dokonali ich zbioru w terminie 14 dni od dnia zakończenia okresu zbioru tego gatunku roślin w danym regionie, określonego przez sejmik województwa w drodze uchwały;
- za szkody nieprzekraczające wartości 100 kg żyta w przeliczeniu na 1 hektar uprawy;
- za szkody powstałe w płodach złożonych w sterty, stogi i kopce, w bezpośrednim sąsiedztwie lasu; oraz
- za szkody w uprawach rolnych założonych z rażącym naruszeniem zasad agrotechnicznych.

Wniosek o szacowanie szkód, w tym ustalenie wysokości odszkodowania, właściciel albo posiadacz gruntów rolnych składa do dzierżawcy albo zarządcy

obwodu łowieckiego²⁸. Wniosek zawiera w szczególności: (i) imię i nazwisko albo nazwę, adres miejsca zamieszkania albo adres i siedzibę oraz numer telefonu właściciela albo posiadacza gruntów rolnych; (ii) wskazanie miejsca wystąpienia szkody; oraz (iii) wskazanie rodzaju uszkodzonej uprawy lub płodu rolnego²⁹.

Szacowanie szkody składa się z (i) oględzin oraz (ii) szacowania ostatecznego szkody.³⁰ Organ właściwy ze względu na miejsce wystąpienia szkód³¹ ustala wysokość odszkodowania w drodze decyzji wydanej w terminie 14 dni³². Wpłata odszkodowania następuje ze środków dzierżawcy albo zarządcy obwodu łowieckiego nie później niż w terminie 30 dni od dnia doręczenia decyzji.

5.2. Odpowiedzialność karna

Naruszenie przepisów prawa łowieckiego może skutkować surowymi sankcjami, w tym karami grzywny oraz karami pozbawienia wolności, które mogą sięgać nawet kilku lat³³. Sankcje te dotyczą m. in. działań takich jak niszczenie gniazd ptaków łownych czy prowadzenie polowań niezgodnie z warunkami określonymi w pozwoleniach wydanych dla danego obwodu łowieckiego.

Przypisy

- 1 Ustawa z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie (Dz.U. 1995 nr 147 poz. 713).
- 2 Prawo łowieckie, art. 8, ust. 1 i ust. 2.
- 3 Prawo łowieckie, art. 23 ust. 1.
- 4 Prawo łowieckie, art. 23, ust. 2.
- 5 Zob. wykaz takich miejsc: <https://www.pzlow.pl/zarzady-okregowe/>.
- 6 Prawo łowieckie, art. 26.
- 7 Prawo łowieckie, art. 28, ust. 1.
- 8 Prawo łowieckie, art. 33a, ust. 1.
- 9 Prawo łowieckie, art. 33, ust. 1 i ust. 2.
- 10 Prawo łowieckie, art. 29, ust. 1 i ust. 2.
- 11 Prawo łowieckie, art. 28, ust. 2.
- 12 W Polsce grunt może być zarówno objęty własnością, jak i użytkowaniem wieczystym, które w praktyce daje prawa zbliżone do własności. W związku z tym odniesienia w niniejszym opracowaniu do „właściciela” lub własności mają zastosowanie również do „użytkownika wieczystego” lub „użytkownika wieczystego”.
- 13 Projekty uchwał ustanawiających obwody łowieckie muszą zostać opublikowane na oficjalnej stronie internetowej właściwego miejscowo urzędu marszałkowskiego, a termin na wniesienie uwag do nich nie powinien być krótszy niż 21 dni.
- 14 Prawo łowieckie, art. 27b.
- 15 Prawo łowieckie, art. 27b ust. 4.
- 16 Prawo łowieckie, art. 27b ust. 6.
- 17 Prawo łowieckie, art. 27b ust. 5.
- 18 Prawo łowieckie, art. 27b ust. 4.
- 19 Roczny plan łowiecki sporządza się na okres od dnia 1 kwietnia do dnia 31 marca roku następnego.
- 20 Prawo łowieckie, art. 42ab ust. 3.
- 21 Prawo łowieckie, art. 3 ust. 1 i 2.
- 22 Ustawa o ochronie przyrody, art. 60 ust. 3 pkt 3.
- 23 Prawo łowieckie, art. 12.
- 24 Choć nie jest to obowiązkiem właściciela gruntu, za niewywiązanie się z planu łowieckiego mogą być wyciągnięte konsekwencje. Obowiązek wykonania planu łowieckiego (ustalonego przez Polski Związek Łowiecki) spoczywa na właściwym kole łowieckim. W przypadku, gdy koło łowieckie nie wykona co najmniej 80% planu łowieckiego w ciągu trzech kolejnych lat bez uzasadnionej przyczyny, dzierżawa obwodu łowieckiego może zostać wypowiedziana. Nie ma również jasnych wskazówek, jakie mogą być „uzasadnione przyczyny”, a jedną z możliwych interpretacji jest uznanie za „uzasadnione”, gdy właściciele gruntów nie wyrazili zgody na polowanie na ich terenach.
- 25 Prawo łowieckie, art. 47.
- 26 Prawo łowieckie, art. 46 ust. 1.
- 27 Prawo łowieckie, art. 48.
- 28 Prawo łowieckie, art. 46 ust. 3.
- 29 Prawo łowieckie, art. 46 ust. 4.
- 30 Prawo łowieckie, art. 46a i 46c w zw. z art. 46 ust. 6.
- 31 Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe.
- 32 Prawo łowieckie, art. 46e.
- 33 Prawo łowieckie, art. 51-54.

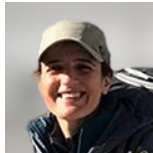
Skontaktuj się z nami

Więcej informacji na temat renaturyzacji i zagadnień poruszanych w niniejszej notce informacyjnej można znaleźć na stronach internetowych [The Lifescape Project](#) i [Rewilding Europe](#).

Jeśli masz jakiegokolwiek pytania, skontaktuj się z nami:

Elsie Blackshaw-Crosby
E: elsie.blackshaw@lifescapeproject.org

Catarina Prata
E: catarina.prata@lifescapeproject.org

Podziękowania

Dziękujemy Rewilding Oder Delta za podzielenie się praktycznymi doświadczeniami rewildingu w Polsce. Dziękujemy również Clifford Chance LLP za wsparcie prawne w przygotowaniu tej notatki informacyjnej.

Niniejsze opracowanie nie stanowi wyczerpującego omówienia wszystkich istotnych kwestii ani nie obejmuje wszystkich aspektów poruszanych w nim tematów. Nie stanowi również porady prawnej ani nie zawiera żadnych innych wskazówek. Podane w nim przykłady nie mają zastosowania do wszystkich sytuacji – w celu uzyskania konkretnej porady prawnej należy skonsultować się z doradcą prawnym.